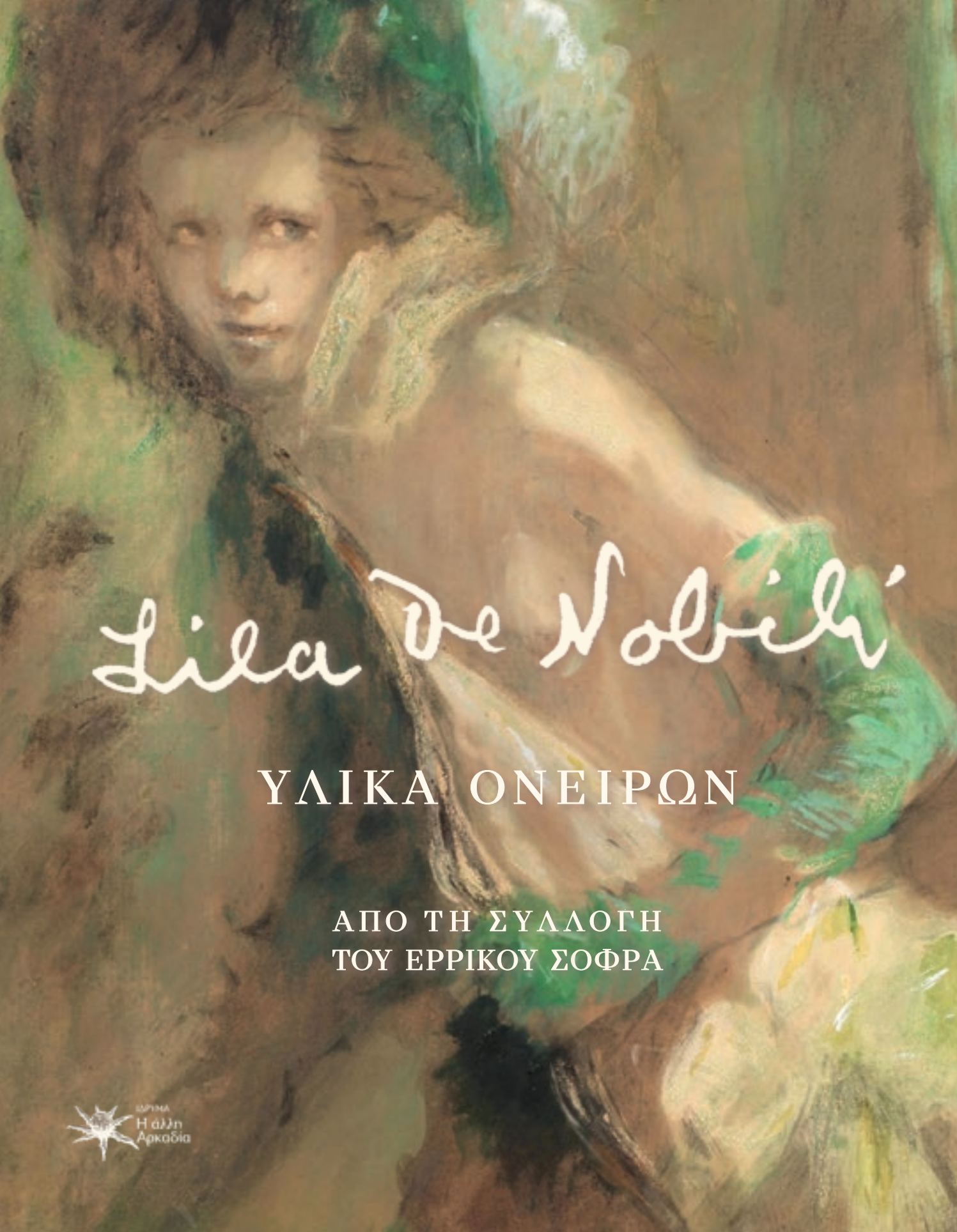
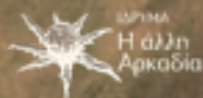

Lila De Nobile

ΥΛΙΚΑ ΟΝΕΙΡΩΝ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ
ΤΟΥ ΕΡΡΙΚΟΥ ΣΟΦΡΑ

*Δεν είναι ανθρώπινο χέρι, είναι σαν πεταλούδα...
η σκόνη της πεταλούδας που έπεσε στο χαρτί.*

Piero Tosi

*Her touch is not that of a human hand, it is that
of a butterfly... butterfly dust dappled on paper.*

Piero Tosi

LILA DE NOBILI
Υλικά Ονείρων

10 Δεκεμβρίου 2025 – 7 Φεβρουαρίου 2026

ΕΚΘΕΣΗ

Διοργάνωση και υποστήριξη
Ίδρυμα «Η άλλη Αρκαδία»

Επιμέλεια
Ερρίκος Σοφράς

Συντονισμός
Δώρα Βασιλάκου

Εικαστική ταυτότητα έκθεσης
Μαρία Βεϊοπούλου

Ψηφιακές εκτυπώσεις
Νίκος Πασχαλίδης

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Επιμέλεια
Ερρίκος Σοφράς

Εικαστικός σχεδιασμός
Μαρία Βεϊοπούλου

Κείμενα
Ερρίκος Σοφράς, Σωτήρης Φέλιος

Μεταφράσεις
Αλεξάνδρα Ταμουρίδου
Janet Koniordos

Φωτογραφίες έργων
Οδυσσέας Βαχαρίδης

Εκτύπωση
Κωστόπουλος Γραφικές Τέχνες

σ. 1: Στο *Campiobbi (Fiesole)*, 1965
σ. 2: *Δουλεύοντας*

ISBN 978-618-5867-02-7

©

Για την έκδοση: Ίδρυμα Η άλλη Αρκαδία
Για τα έργα: Ερρίκος Σοφράς
Για τα κείμενα: οι συγγραφείς

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του παρόντος έργου
εν όλω ή εν μέρει, με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο,
χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του Ιδρύματος
«Η άλλη Αρκαδία».

16 Φωκίωνος Νέγρη

Φωκίωνος Νέγρη 16, 11257 Αθήνα,
Τ: 210 8824 681
www.16fokionosnegri.gr

LILA DE NOBILI
Dream Materials

10 December 2025 – 7 February 2026

EXHIBITION

Organised and supported by
“The *other* Arcadia” Foundation

Curated by
Errikos Sofras

General Coordinator
Dora Vasilakou

Exhibition visual identity
Maria Veïopoulou

Printed Graphics
Nikos Paskalidis

CATALOGUE

Editor
Errikos Sofras

Creative design
Maria Veïopoulou

Texts
Errikos Sofras, Sotiris Felios

Translations
Alexandra Tamouridou
Janet Koniordos

Photographs of the artworks
Odysseas Vaharidis

Printing
Kostopoulos Printing

p. 1: *At Campiobbi (Fiesole)*, 1965
p. 2: *At work*

ISBN 978-618-5867-02-7

©

For the publication: The *other* Arcadia Foundation
For the artworks: Errikos Sofras
For the texts: the authors

Any reproduction of the present work or part of it,
by any means or procedure is prohibited without
the prior written consent of “The *other* Arcadia”
Foundation.

16 Fokionos Negri

Fokionos Negri 16, 11257 Athens, Greece
Τ: +30 210 88 24 681

Lila De Nobili

ΥΛΙΚΑ ΟΝΕΙΡΩΝ

DREAM MATERIALS

ΘΕΑΤΡΟ – ΟΠΕΡΑ – ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

THEATRE – OPERA – PAINTING

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ ΕΡΡΙΚΟΥ ΣΟΦΡΑ

FROM THE ERRIKOS SOFRAS COLLECTION

ΙΔΡΥΜΑ «Η ΑΛΛΗ ΑΡΚΑΔΙΑ»
“THE *OTHER* ARCADIA” FOUNDATION

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η Lila De Nobili υπήρξε ένα πρόσωπο σιωπηλό και διακριτικό. Θεωρείται η σημαντικότερη σκηνογράφος των ζωγραφιστών σκηνικών και συνεργάστηκε σε παραστάσεις-σταθμούς στο θέατρο και στην όπερα δημιουργώντας σκηνογραφίες που είναι αδύνατο να αποδοθούν με περιγραφές. Δούλεψε με τη Μαρία Κάλλας και την Εντίθ Πιάφ, τον Ζαν Κοκτώ και τον Λουκίνο Βισκόντι, τον Πήτερ Χωλ και τον Φράνκο Τζεφινέλλι, τον Λώρενς Ολίβιε και την Ίνγκριντ Μπέργκμαν.

Αν και η συμμετοχή της ως σκηνογράφου και ενδυματολόγου στα μεγάλα θεάματα διήρκεσε είκοσι μόνο χρόνια, η ενασχόλησή της με τη ζωγραφική ήταν παντοτινή. Από την παιδική της ηλικία μέχρι το τέλος. Εκτός από τα αμιγώς ζωγραφικά έργα, εύκολα διαπιστώνεις πως κάθε της μακέτα σκηνικού ή κουστουμιού έχει σπάνιες ζωγραφικές αρετές.

Βλέποντας τα έργα (ζωγραφική και μακέτες σημαντικών παραστάσεων) που συνέλεξε μες στα χρόνια ο αγαπητός φίλος Ερρίκος Σοφράς, μεγάλος θαυμαστής αυτής της σπάνιας καλλιτέχνης, θέλησα να τα παρουσιάσω στο χώρο της «Άλλης Αρκαδίας». Ένας κόσμος μαγείας απλώνεται μπροστά μας.

Σωτήρης Φέλιος
Για την «άλλη Αρκαδία»

SHORT NOTE

Reserved, discreet, and discerning, Lila De Nobili was an incomparable designer of painted stage sets. She worked with (among others) Maria Callas, Édith Piaf, Jean Cocteau, Luchino Visconti, Peter Hall, Franco Zeffirelli, Laurence Olivier and Ingrid Bergman, contributing to landmark theatrical and operatic productions and creating set designs so exquisite that no words could do them justice.

Although her engagement with stage and costume design for grand theatrical productions spanned just twenty years: her devotion to painting lasted a lifetime, from childhood to the very end. Beyond her purely painted works, every stage and costume maquette unmistakably possesses extraordinary painterly qualities.

When I saw the collection of works (paintings and stage set maquettes) that has been compiled over the years by my dear friend, Errikos Sofras, a great admirer of this exceptional artist, I knew I had to exhibit them at “The *other* Arcadia”. A magical world opens before us.

Sotiris Felios
For “The *other* Arcadia”

ΛΙΛΑ ΝΤΕ ΝΟΜΠΙΛΙ, SEMPER EADEM

Μόνο για να μπορέσω να σχηματίσω το τίμιο πρόσωπό της ψηφίδα ψηφίδα, μόπως τη συνάντησα δύο μόνο φορές τον παγωμένο Γενάρη του 2000 στο μισοφώτιστο, αλλόκοσμο, ελάχιστο κατάλυμά της κάτω απ’ τις παρισινές στέγες στη Rue de Verneuil πίσω απ’ το Quai Voltaire, στοιχειωμένος ολόκληρος από το έργο της, που πάσχιζα να γνωρίσω κι αναζητούσα σε βιβλιοθήκες και δημοπρατήρια, σε θεατρικά προγράμματα και δυσεύρετες εκδόσεις, κυριευμένος απ’ τη μαγεία και την ποίηση κάθε της κουστουμιού, κάθε της σχεδίου. Μόνο για να μπορέσω να πλάσω το τίμιο πρόσωπό της ψηφίδα ψηφίδα, φρόντισα μες στα χρόνια γι’ αυτά της τα έργα· να σώσω το βαθύ βλέμμα και το φέρσιμο μιας εκστατικής μορφής, που το μόνο που θέλησε ήταν να χτίσει περιοχές θαυμάτων, ρομαντισμού και τρυφερότητας, σκηνικά αποκαλυπτικά κι απρόσμενα, βαθύσκιωτα και παλιωμένα, ν’ ανιστορήσει το άφατο, να δωρήσει ένα άγγιγμα τελειότητας σε καθετί που δημιούργησε.

Η Λίλα Ντε Νόμπιλι (1916-2002), δημιουργός σκηνικών και κουστουμιών, ζωγράφος και εικονογράφος, στα είκοσι μόνο χρόνια που δούλεψε στον κόσμο του μεγάλου θεάματος, συνεργάστηκε με κάποιους από τους πιο εμπνευσμένους δημιουργούς του 20ού αιώνα σε παραστάσεις που σημάδεψαν το θέατρο, την όπερα και το χορό. Αινιγματική κι ευάλωτη, μια μορφή σιωπηλή που πέρασε από την εποχή της αφήνοντας πίσω της ένα ίχνος από φως. Γενναιόδωρη και δοτική, αποστρεφόταν απόλυτα το χρήμα και τη δημοσιότητα. Αρνούνταν επίμονα να υπογράψει τα έργα της, να φωτογραφηθεί για τα προγράμματα των παραστάσεων που συμμετείχε, να εκθέσει τη ζωγραφική της, προσπαθώντας με κάθε τρόπο να εξαφανιστεί, να κρυφτεί, από συστολή και διακριτικότητα. «Είναι από τα λίγα πρόσωπα του πρόστυχου κόσμου που ζούμε που με κάνουν να αισθάνομαι υπερήφανος που είμαι άνθρωπος» είπε γι’ αυτήν ο αδελφικός της φίλος Γιάννης Τσαρούχης.

Με σπάνια αντίληψη των χρωμάτων, της διάθλασης του φωτός, των κανόνων της σύνθεσης, η Λίλα Ντε Νόμπιλι, μελετώντας κι αντιγράφοντας όλη της

τη ζωή στο Λούβρο τους δασκάλους της Αναγέννησης και του Μπαρόκ, χωρίς κανέναν πρόγονο στην τέχνη της, συγκεντρωμένη κι επίμονη στη δουλειά της (αν και πάντα ανικανοποίητη με το αποτέλεσμα), έπλασε με γρήγορες υγρές πινελιές, με σκιές και λάμψεις, θεατρικούς και ζωγραφικούς κόσμους μουσκεμένους στα πυρόξανθα χρυσά του φθινοπώρου, στη σκουριά και στη θαμπάδα του High Romanticism. «Δεν είναι ανθρώπινο χέρι, είναι σαν πεταλούδα... η σκόνη της πεταλούδας που έπεσε στο χαρτί» είπε για τα έργα της ο σπουδαίος ομότεχνός της Piero Tosi.

Τι κατόρθωσε η Ντε Νόμπιλι στη σκηνή το μαρτυρούν τα λόγια του αρχιμουσικού Carlo Maria Giulini, που διηύθυνε τη μυθική *Τραβιάτα* του 1955 στη Σκάλα του Μιλάνου, σε σκηνοθεσία Βισκόντι, με την Κάλλας: «Όταν άνοιξε η αυλαία, για μια στιγμή η καρδιά μου σταμάτησε. Ένωσα συγκλονισμένος από την ομορφιά που απλωνόταν μπροστά στα μάτια μου. Το πιο εκπληκτικό, το πιο υπέροχο σκηνικό που αντίκρισα ποτέ. Κάθε λεπτομέρειά του μ' έκανε να αισθάνομαι ότι εισχωρούσα μ' όλες μου τις αισθήσεις σ' έναν άλλον κόσμο, απίστευτα ζωντανό. Η ψευδαίσθηση της τέχνης διαλυόταν. Είχα την ίδια ακριβώς αίσθηση κάθε φορά που διηύθυνα το έργο, περισσότερο από είκοσι φορές στις δύο σαιζόν» (Laurence Schifano, *Luchino Visconti, Les feux de la passion. Une vie exposée* 1987).

Με ζωγραφισμένα σκηνικά από την ίδια (ήταν η τελευταία που γνώριζε σε βάθος αυτή την τεχνική), με επιφάνειες από γάζες που διυλίζουν το φως, δημιούργησε στις αχανείς σκηνές της Σκάλας του Μιλάνου, της Παρισινής Όπερας, του Κόβεντ Γκάρντεν περιοχές και τοπία όλο σκουρόχρωμες, θαμπές αντανάκλασεις, έναν κόσμο οραματικό, πρωτοϊδωμένο. Μες απ' τα δικά της βάθη ανέσυρε παμπάλαια μελαγχολικά τοπία, για να τα διαβούν και να τα κατοικήσουν πρόσωπα του Σαίξπηρ, του Βέρντι, του Τέννις Ουίλλιαμς. Ο ζωγραφιστός καμβάς στα χέρια της γινόταν περιοχή φασματική. «Η Λίλα ήταν σπουδαία ζωγράφος, μεταμόρφωνε το χρώμα σε φως» γράφει στις *Αναμνήσεις* του (1993) ο Πήτερ Χωλ. Και ο Τζεφ-ρέλλι: «Υπήρξε αναμφίβολα η μεγαλύτερη σκηνογράφος που έχω γνωρίσει. Η πιο ταλαντούχα απ' όλους μας» (*The Autobiography* 1986).

Ζωγράφιζε από παιδί, σπούδασε ζωγραφική, ζωγράφιζε καθημερινά, παντού, σε κάθε χώρο, μέχρι το τέλος – πιο πολύ μετά το 1968, που αποχώρησε από τις μεγάλες σκηνές, γιατί το θέατρο άλλαζε, γιατί ήθελε να αφιερωθεί στη μητέρα της, στους τόσους μαθητές και φίλους, στη μύηση μικρών παιδιών στην τέχνη, στη φροντίδα των πολλών γατιών της, στην εμφάνιση στα μυστικά των χρωμάτων. Ζωγράφιζε παντού, σε φακέλους, σε χαρτόνια κουτιών συσκευασίας, σε καρτ ποστάλ. (Αυθόρμητα

ανακαλώ την Έμιλυ Ντίκινσον, κρυμμένη κι έντρομη, γράφοντας τα πυρετικά της ποιήματα σε κάθε είδος χαρτιού, πίσω από προσκλήσεις ή διαφημιστικά.)

Η Λίλα Ντε Νόμπιλι, με την άυλη πινελιά της, σαν μουσική σημειογραφία πάνω στο χαρτί, με κάθε είδους χρωματιστά μολύβια, τέμπρες και μελάνια, ζωγράφιζε τη ζωή γύρω της με την ευγένεια κάποιου που δεν κρίνει. Σχεδίασε γηραιές Παριζιάνες και παιδιά της Ρώμης, μορφές του μετρό και φοιτητές του Μάη του '68, τραβεστί και τσιγγάνους, ό,τι είναι αδύναμο κι ευάλωτο. Κάποτε μια αδιόρατη ειρωνεία φανερώνεται στα έργα, όμως όλο στοργή και τρυφερότητα, βαθιά κατανόηση για την ανθρώπινη κατάσταση. «Η Ντε Νόμπιλι ανήκε στο βασίλειο που ζουν τα ξωτικά. Όλα τα έντυνε με μαγεία. Με τη μοναδική της χάρη γινόταν η ιδανική φίλη για τους ποιητές και τα παιδιά» έγραψε η *Le Figaro* την επομένη του θανάτου της, που ήρθε στις 19 Φεβρουαρίου του 2002.

Ο σπάνιος φίλος Σωτήρης Φέλιος, –που ξέρει να βλέπει και σήμερα είναι ο πιο σοβαρός Έλληνας συλλέκτης της μεταπολεμικής παραστατικής ζωγραφικής μας,– αντικρίζοντας τα έργα της Ντε Νόμπιλι ένιωθε αμέσως τις ζωγραφικές τους ποιότητες και πρότεινε να εκτεθούν εκεί που στεγάζεται η συλλογή του, στο φιλόξενο χώρο του Ιδρύματος «Η άλλη Αρκαδία» στη Φωκίωνος Νέγρη 16. Η σημερινή έκθεση παρουσιάζει πενήντα πέντε δικά της έργα από κάθε περίοδο της καλλιτεχνικής της δημιουργίας, μακέτες για το θέατρο και την όπερα, αλλά και έργα ζωγραφικά (αν και οι θεατρικές της μακέτες είναι κι αυτές ατόφια ζωγραφική, όπως εύκολα διαπιστώνει κανείς) και κάποια σχέδια.

Η αρχή αυτής της μικρής συλλογής έγινε με τα δύο πορτρέτα με μολύβι της ακριβής φίλης Μαρίνας Αθανασίου, σχεδιάστριας κοσμημάτων και υφασμάτων, δώρα της Ντε Νόμπιλι τη μέρα που τη συνάντησα. Όλα είναι έργα που αγάπησα και είμαι δεμένος μαζί τους. Άλλωστε, τι θα πει συλλογή; Έργα που μοχθήσαμε να αποκτήσουμε, γιατί τα αγαπήσαμε πολύ. Λίγες μέρες μετά το θάνατό της πρότεινα στον αλυσμόντη Άγγελο Δεληβορριά, Διευθυντή του Μουσείου Μπενάκη, να την τιμήσει με μια έκθεση, μιας και τυχαίνει να υπάρχουν έργα της στην Αθήνα. Το καλοκαίρι του 2002 εγκαινιάστηκε η έκθεση *Lila De Nobili – Γιάννης Τσαρούχης, μια συνάντηση*. Ευχαριστώ πολύ τη Δώρα Βασιλάκου, για την άφογη συνεργασία μας. Ευχαριστώ από καρδιάς τον Σωτήρη Φέλιο για τη θερμή συνδρομή, το νοιάξιμό του, για όλα όσα ανοιχτόκαρδα προσφέρει.

Ερρίκος Σοφράς
Νοέμβριος 2025

LILA DE NOBILI, SEMPER EADEM

Merely to be able to compose, piece by piece, her precious profile as I met her, just twice, during the ice-cold January of 2000 in her tiny, dimly-lit, otherworldly abode beneath the grey-green rooftops of Rue de Verneuil, behind Quai Voltaire – utterly haunted as I was by her work, which I sought to know more fully and went in quest of in libraries and auction houses, theatre programmes and rare editions, possessed by the magic and the poetry in each and every one of her costumes and designs. Merely to be able, piece by piece, to recreate that honoured and admirable figure I have, down the years, sought out all those products of her art: to preserve the profound gaze and the demeanour of an enraptured personality whose sole aspiration was to construct realms of wonders, romanticism and tenderness, scenery and settings illuminating and unexpected, sombre and shabby, to narrate tales of the ineffable, to bestow a touch of perfection on all that she created.

Lila De Nobili (1916-2002), painter and illustrator, creator of sets, scenery and costumes. During her twenty years in the world of show business she worked with some of the most inspired creators of the 20th century in productions that defined theatre, opera, and dance. Enigmatic and vulnerable, a silent figure who slipped through her era leaving a trace of light. Generous and munificent, she utterly despised money and publicity. She steadfastly refused to sign her work, be photographed for the playbills of the productions she was part of, or exhibit her paintings, but rather, out of modesty and discretion, made every effort to disappear, to conceal herself. “She is one of the few people in this obscene world we live in that make me feel proud to be human” was a tribute paid to her by her treasured friend Yannis Tsarouchis.

Possessing a rare perception of colour, the refraction of light and the rules of composition, Lila De Nobili continued throughout her life to study and

copy the great Renaissance and Baroque masters. Unprecedented in her art and firmly focused on her work (although never entirely satisfied with the result), she brought into being with quick, fluid brushstrokes, through shadows and highlights, painted worlds suffused with the glowing autumnal auburns and rusty dimnesses of High Romanticism. “Her touch is not that of a human hand, it is that of a butterfly... butterfly dust dappled on paper”, fellow costume designer Piero Tosi once said of her.

What De Nobili achieved on stage was expressed by music director Carlo Maria Giulini, who conducted the legendary *La Traviata* of 1955 at the Scala in Milan, directed by Visconti and starring Maria Callas: “When the curtain rose, my heart skipped a beat. I was awestruck by the beauty spread out before me. The most marvellous, the most astonishing stage setting I had ever laid eyes on. Each detail made me feel as if I and all my senses were immersed in an alternate world, incredibly alive. The illusion of art was dispelled. I felt exactly the same way every time I conducted the opera, more than twenty times in two seasons” (Laurence Schifano, *Luchino Visconti, Les feux de la passion. Une vie exposée* 1987).

Through sets she painted herself (and she was the last true master of this technique), through surfaces of light-filtering gauze, she created on the vast stages of La Scala, the Paris Opéra, the Covent Garden Theatre, places and landscapes full of dark, dim reflections, a world of vision and revelation. From depths of her own she drew ancient, melancholic landscapes, to be traversed and inhabited by the personae of Shakespeare, Verdi, Tennessee Williams. In her hands the painted canvas became a shadowy, spectral realm. “Lila was a remarkable painter, she transformed colour into light” Peter Hall says in his memoir, *Making an Exhibition of Myself* (1993). And in Zeffirelli’s words: “She was, undoubtedly, the greatest set designer I have ever known. The most talented of us all.” (*An Autobiography* 1986).

Lila De Nobili painted from early childhood; she studied painting, and she continued to paint every day on any surface available until the end of her life, more than ever after 1968 when for many reasons she stepped away from the grand stage – because the theatre was changing, in order to devote herself to her mother and her numerous students and friends, to introduce young children to the arts, to care for her many cats, to probe more deeply into the secrets of colour. She painted on anything and everything: envelopes, cardboard

boxes, postcards (I am reminded of Emily Dickinson, timorous and withdrawn, feverishly scribbling her poetry on all kinds of paper, including the backs of invitations and advertisements.)

With brushstrokes as ethereal as musical notation, and with ink, tempera and every kind of coloured pencil, Lila De Nobili illustrated the life around her with the gentleness of a gaze unclouded by judgement. She sketched aged Parisiennes and Roman ragazzi, faces seen on the Métro and students of May '68, cross-dressers and gypsies, anything frail and vulnerable. At times a subtle irony appears in her work, but it is always imbued with tenderness and affection, with a profound comprehension of the human condition. “De Nobili belonged to the elfin realm. She clothed everything in magic. Her unique charm made her a kindred spirit to poets and children”, *Le Figaro* commented on the day after her death, which occurred on February 19, 2002.

When my dear friend Sotiris Felios –a man keenly perceptive and currently the pre-eminent Greek collector of our post-war figurative painting– saw De Nobili’s works he was immediately and acutely aware of their painterly qualities and suggested they be displayed in the welcoming space of “The *other* Arcadia” Foundation (16 Fokionos Negri), which houses his collection. The exhibition features fifty-five of De Nobili’s works, from every period of her artistic life; theatre and opera maquettes as well as paintings (although those maquettes are in themselves essentially paintings, as one immediately recognises).

This small collection began with two pencil portraits of Marina Athanasiou, jewellery and fabric designer and a dear friend departed too soon, a gift from De Nobili on the day I first met her. Each item is a piece I love and cherish. For what, after all, is a *collection* but works we strove to acquire because we loved them? A few days after her death, I suggested to the late lamented Angelos Delivorrias, Director of the Benaki Museum, that he pay homage to her with an exhibition, since there happened to be some works of hers in Athens; “Lila De Nobili - Yannis Tsarouchis, An encounter” was duly inaugurated in the summer of 2002. I wish to thank Dora Vasilakou for our exemplary collaboration. To Sotiris Felios I extend my heartfelt gratitude for his enthusiastic support, for his care and interest, for all he so warmly and freely offers.

Errikos Sofras
October 2025

ΔΩΔΕΚΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

TWELVE PERFORMANCES

Ζιζή, 1951

Θεατρική διασκευή της νουβέλας της Κολέτ
Σκηνοθεσία: Ρεϋμόν Ρουλώ, Νέα Υόρκη, Θέατρο Fulton
Τη Ζιζή ερμήνευσε η Ώντρεϋ Χέμπμπορν
Το πρόγραμμα της παράστασης

Gigi, 1951

Adaptation for theatre of the novella by Colette
Directed by Raymond Rouleau, New York, Fulton Theatre
Audrey Hepburn in the role of Gigi
The theatre programme

Η Ώντρεϋ Χέμπμπορν ως Ζιζή, η μικρή Παριζιάνα
Γκουάς σε χαρτί, 30 x 23 εκ.

Audrey Hepburn in the role of Gigi, the young Parisian
Gouache on paper, 30 x 23 cm

Γκούας σε χαρτί, 30 x 20 εκ.
Gouache on paper, 30 x 20 cm

Γκούας σε χαρτί, 30 x 27,8 εκ.
Gouache on paper, 30 x 27.8 cm

Ο ωραίος αδιάφορος, 1953

Μονόπρακτο του Ζαν Κοκτώ, Σκηνοθεσία: Ρεϋμόν Ρουλώ
Με την Εντίθ Πιαφ (γράφηκε γι' αυτήν), Παρίσι, Θέατρο Marigny

*Η γυναίκα (Εντίθ Πιαφ) όρθια στον τοίχο, στο δωμάτιο ξενοδοχείου όπου
εκτυλίσσεται η δράση, κι ο άντρας (Jacques Pills) αμίλητος στο κρεβάτι
Ακουαρέλα και γκουάς σε χαρτί, 31,5 x 43 εκ.*

Le bel indifferent, 1953

One-act play by Jean Cocteau, Directed by Raymond Rouleau
Written and performed by Edith Piaf, Paris, Théâtre Marigny

*The woman (Edith Piaf) standing against the wall, in the hotel room where
the action takes place, and the man (Jacques Pills) silent on the bed
Watercolor and gouache on paper, 31.5 x 43 cm*

Συρανό ντε Μπερζεράκ, 1954

Θεατρικό έργο του Εντμόν Ροστάν, σκηνοθεσία Ρεϋμόν Ρουλώ
Παρίσι, Θέατρο Σάρα Μπερνάρ

Σκηνή από την παράσταση

*Ρωξάνη και μικρός αρτοποιός που εργάζεται στον Ραγκενώ,
φίλο του Συρανό, Β' Πράξη*

Μολύβι και γκουάς σε χαρτί, 26 x 18,5 εκ.

Cyrano de Bergerac, 1954

Play, in verse, by Edmond Rostan, directed by Raymond Rouleau
Paris, Théâtre Sarah-Bernhardt

Scene from the performance

*Roxane and a young baker who works at Raguenau's,
a friend of Cyrano, Act II*

Pencil and gouache on paper, 26 x 18.5 cm

Τραβιάτα, 1955

Όπερα σε τρεις πράξεις του Τζουζέππε Βέρντι
Σκηνοθεσία Λουκίνο Βισκόντι, με τη Μαρία Κάλλας
Σκάλα του Μιλάνου

Το εξοχικό σπίτι της Βιολέτας έξω από το Παρίσι, Β΄ Πράξη, Σκηνή Ι
Φωτογραφία του Έριο Πικαλιάνι

La Traviata, 1955

Opera in three acts by Giuseppe Verdi
Directed by Luchino Visconti, with Maria Callas
Milano, Teatro alla Scala

Violetta's country house outside Paris, Act II, Scene I
Photograph by Erio Piccagliani

Η Μαρία Κάλλας με το κοστούμι της Β΄ Πράξης, Σκηνή Ι,
εμπνευσμένο από τον πίνακα του Ρενουάρ, Η Κούνια (La Balançoire)
Γκουάς σε χαρτί, 23,5 x 30 εκ.

Προέλευση: Συλλογή Ζαν-Κλωντ Μπριαλύ

Maria Callas in her Act II, Scene I costume, inspired by Renoir's
wellknown painting The Swing (La Balançoire)

Gouache on paper, 23.5 x 30 cm

Provenance: Jean-Claude Brial Collection

Το σκηνικό της Γ΄ Πράξης
Φωτογραφία του Έριο Πικαλιάνι
The setting of Act III
Photograph by Erio Piccagliani

Το υπνοδωμάτιο της Βιολέτας Βαλερύ, Γ΄ Πράξη
Γκουάς σε χαρτί, 25 x 40 εκ.
Προέλευση: Συλλογή Jean-Marie Simon
Violetta Valéry's bedroom, Act III
Gouache on paper, 25 x 40 cm
Provenance: Jean-Marie Simon Collection

σ. / p. 28-29

Κυμβελίνος, 1957

Τραγωδία σε πέντε πράξεις του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ
Σκηνοθεσία: Πήτερ Χωλ
Στράτφορντ, Shakespeare Memorial Company

Βελάριος, εξόριστος ευγενής
Γκούας σε χαρτί, 28,5 x 20 εκ.
Προέλευση: Συλλογή Ευφροσύνης Δοξιάδη

Αρβιράργος, γιος του Κυμβελίνου
Γκούας σε χαρτί, 28,5 x 20 εκ.
Προέλευση: Συλλογή Ευφροσύνης Δοξιάδη

Cymbeline, 1957

Tragedy in five acts by William Shakespeare
Directed by Peter Hall
Stratford-upon-Avon, Shakespeare Memorial Company

Belarius, an exiled noble
Gouache on paper, 28.5 x 20 cm
Provenance: Euphrosyne Doxiadis Collection

Arvirargus, son of Cymbeline
Gouache on paper, 28.5 x 20 cm
Provenance: Euphrosyne Doxiadis Collection

σ. / p. 31

Δωδέκατη νύχτα, 1958

Κωμωδία σε πέντε πράξεις του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ
Σκηνοθεσία Πήτερ Χωλ
Στράτφορντ, Shakespeare Memorial Company

Ο Σεμπάστιαν και η δίδυμη αδελφή του Βιόλα
μεταμφιεσμένη σε άνδρα
Γκούας σε χαρτί, 26,6 x 18,7 εκ.
Προέλευση: Συλλογή Ζαν-Κλωντ Μπριαλύ

Twelfth night, 1958

Commedy in five acts by William Shakespeare
Directed by Peter Hall
Stratford-upon-Avon
Shakespeare Memorial Company

Sebastian and his twin sister Viola
disguised as a man
Gouache on paper, 26.6 x 18.7 cm
Provenance: Jean-Claude Brialy Collection

Μορφή από έργο του Σαίξπηρ
 Γκούας σε χαρτί, 25 x 21,4 εκ.
 Προέλευση: Συλλογή Ανδρέα Βουτσινά
A figure from a Shakespeare play
 Gouache on paper, 25 x 21.4 cm
 Provenance: Andreas Voutsinas Collection

Μορφή από έργο του Σαίξπηρ
 Γκούας σε χαρτί, 40,2 x 26 εκ.
 Προέλευση: Συλλογή Ανδρέα Βουτσινά
A figure from a Shakespeare play
 Gouache on paper, 40.2 x 26 cm
 Provenance: Andreas Voutsinas Collection

Κάρμεν, 1959

Όπερα σε τέσσερις πράξεις του Ζωρζ Μπιζέ, σκηνοθεσία: Ρεϋμόν Ρουλώ
Παρίσι, Οπερά Γκαρνιέ

Εσκαμίγιο, Πράξη IV και Δον Χοσέ, Πράξη II
Γκουάς σε χαρτί, 22,6 x 21 εκ.

Carmen, 1959

Opera in four acts by Georges Bizet, directed by Raymond Rouleau
Paris, Théâtre National de l'Opéra, Palais Garnier

Escamillio, Act IV and Don José, Act II
Gouache on paper, 22.6 x 21 cm

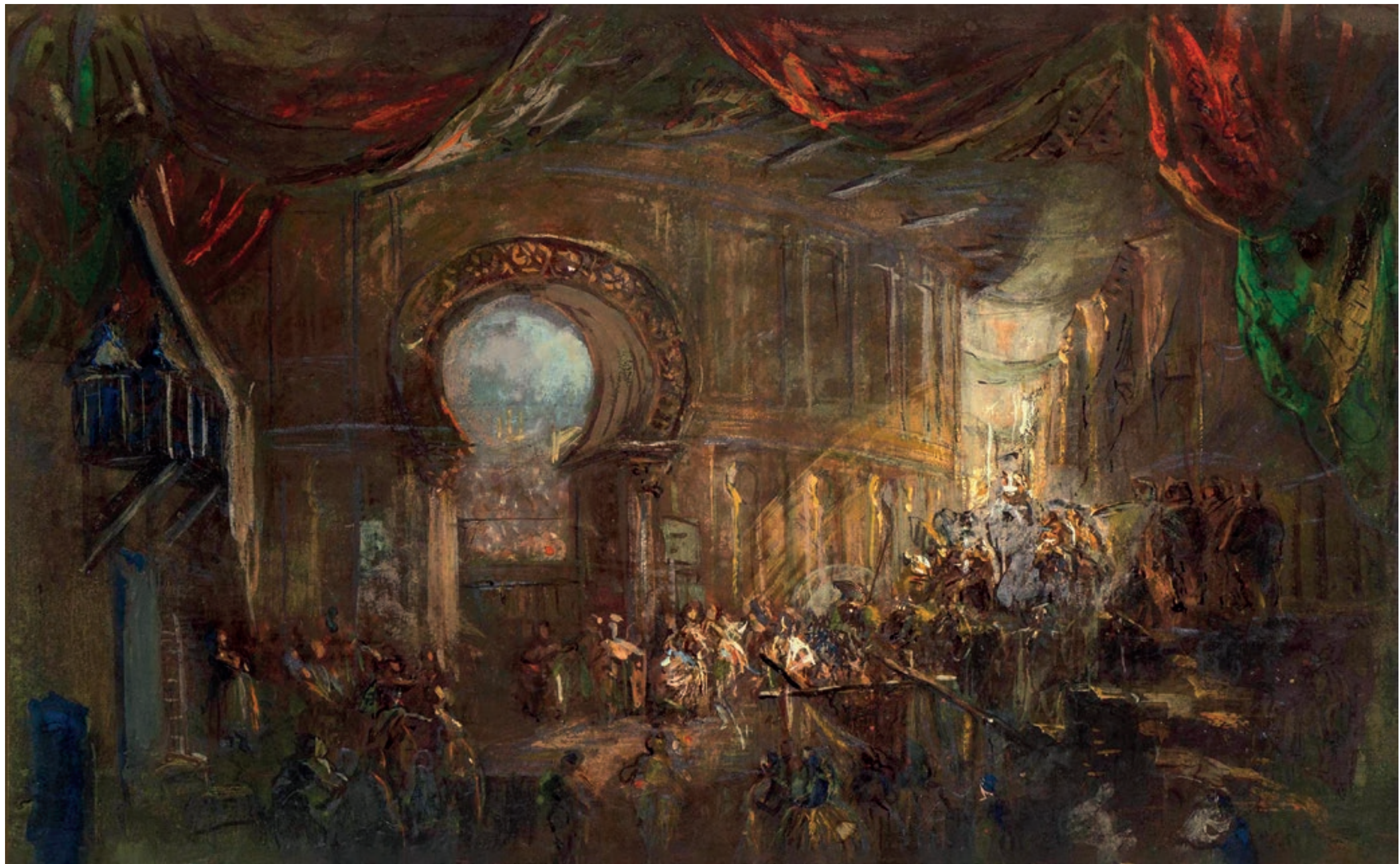
Μια ερημιά πάνω στα βουνά, Γ΄ Πράξη
Γκουάς σε χαρτί, 16,7 x 26,1 εκ.

A wild spot in the mountains, Act III
Gouache on paper, 16.7 x 26.1 cm

σ. / p. 36-37

Πλατεία στη Σεβίλλη και η είσοδος μιας αρένας, Δ΄ Πράξη
Γκουάς σε χαρτί, 17 x 26,3 εκ.

Plazza in Seville and the entrance of an arena, Act VI
Gouache on paper, 17 x 26.3 cm

Ρουί Μπλας, 1959

Θεατρικό έργο του Βικτόρ Ουγκώ σε πέντε πράξεις
Σκηνοθεσία: Ρεϋμόν Ρουλώ
Παρίσι, Κομεντί Φρανσαίζ

Η Κλωντ Γουνίντερ ως Μαρία του Νόιμπουργκ, Βασίλισσα της Ισπανίας
Γκούας σε χαρτί, 34,3 x 25,8 εκ.

Ruy Blas, 1959

Play by Victor Hugo in five acts
Directed by Raymond Rouleau
Paris, Comédie-Française

Claude Winter as Maria of Neuburg, Queen of Spain
Gouache on paper, 34.3 x 25.8 cm

Ελεγεία για νέους εραστές, 1961

Όπερα σε τρεις πράξεις του Χανς Βέρνερ Χέντσε
Σκηνοθεσία: Γκύντερ Ρέννερτ
Γκλάιντμπορν, Glyndebourne Opera House

Το ερωτευμένο ζευγάρι Τόνι και Χίλντα
και ο διάσημος ποιητής Γκρέγκορ Μίπτενχόφερ
Γκούας και μολύβι σε χαρτί
22,8 x 29,8 εκ.

Elegy for Young Lovers, 1961

Opera in three acts by Hans Werner Henze
Directed by Günther Rennert
Glyndebourne, Glyndebourne Opera House

The loving couple Toni and Hilda
and the famous poet Gregor Mittenhofer
Gouache and pencil on paper
22.8 x 29.8 cm

Φάλσταφ, 1961

Όπερα του Τζουζέππε Βέρντι
Σκηνοθεσία: Λουίτζι Σκουαρτσίνα
Σκάλα του Μιλάνου

Γιορτή στο πάρκο των Ουίνδσορ
με νεράιδες και ξωτικά, Γ' Πράξη
Γκούας σε χαρτί, 19,5 x 31,2 εκ.
Πρόελευση: Συλλογή Ανδρέα Βουτσινά

***Falstaff*, 1961**

Opera by Giuseppe Verdi
Directed by Luigi Squarzina
Milano, Teatro alla Scala

Where Fairies Dance in Windsor Forest, Act III
Gouache on paper, 19.5 x 31.2 cm
Provenance: Andreas Voutsinas Collection

The Great Gala, 1962

Σκηνοθεσία και σκηνικά: Φράνκο Τζεφινρέλλι και Ρέντζο Μοντζαρντίνιο
Κουστούμια: Λίλα Ντε Νόμπιλι
Λονδίνo, Άλμπερτ Χωλ

Μεγαλιώδες θέαμα επ’ ευκαιρία του Δεύτερου Παγκόσμιου Συνεδρίου Τεχνικής Ίνας. Στο γκαλά συμμετείχαν διάσημοι προσκεκλημένοι: η σοπράνο Βικτώρια ντε λος Άνχελες, ο τενόρος Τζουζέππε Ντι Στέφανο, ο βιολιστής Γεχούντι Μενουχίν κ.ά. Η Ντε Νόμπιλι σχεδίασε κουστούμια για μια ομάδα παιδιών του τσίρκου και μικρών πιερότων, μέσα από τα μάτια των οποίων υποτίθεται ότι βλέπαμε τη δράση.

The Great Gala, 1962

Direction and sets: Franco Zeffirelli and Renzo Mongiardino
Costumes: Lila De Nobile
London, Royal Albert Hall

A magnificent spectacle, on the occasion of the Second World Congress of Man-Made Fibres. The gala featured illustrious guests: soprano Victoria de los Angeles, tenor Giuseppe Di Stefano, and violinist Yehudi Menuhin, among others. Lila De Nobile designed the costumes for a troupe of circus children and little pierrots, through whose eyes the unfolding action was meant to be seen.

Γκούας σε χαρτί, 29,5 x 21,5 εκ.
Gouache on paper, 29.5 x 21.5 cm

Γκούας σε χαρτί, 29,5 x 21,5 εκ.
Gouache on paper, 29.5 x 21.5 cm

Γκούας σε χαρτί, 29,5 x 21,5 εκ.
Gouache on paper, 29.5 x 21.5 cm

Μανόν Λεσκώ, 1973

Όπερα του Τζάκομο Πουτσίνι, σκηνοθεσία: Λουκίνο Βισκόντι, Σπολέτο, Teatro Nuovo

Η ιστορία της Μανόν Λεσκώ και του ιππότη Ντε Γκριέ

Αυλαία με την υπόθεση της όπερας (siparietto)

Γκουάς σε χαρτί, 20,9 x 27 εκ.

Manon Lescaut, 1973

Opera by Giacomo Puccini, directed by Luchino Visconti, Spoleto, Teatro Nuovo

The story of Manon Lescaut and the Chevalier Des Grieux

Drop curtain with the plot of the opera (siparietto)

Gouache on paper, 20.9 x 27 cm

Πλατεία κοντά στο λιμάνι της Χάβρης, Παραλλαγή Γ΄ Πράξης

Γκουάς σε χαρτί, 17 x 26,4 εκ.

Square near the port of Le Havre, Variation on Act III

Gouache on paper, 17 x 26.4 cm

σ. / p. 50-51

Η Μανόν στο σπίτι του Γκερόντι στο Παρίσι, Παραλλαγή Β΄ Πράξης

Γκουάς σε χαρτί, 17 x 24 εκ.

Manon in Geronte's house in Paris, Variation on Act II

Gouache on paper, 17 x 24 cm

Το λιμάνι της Χάβρης, Γ΄ Πράξη
Γκουάς σε χαρτί, 16,2 x 30,4 εκ.
The port of Le Havre, Act III
Gouache on paper, 16.2 x 30.4 cm

Η Μανόν
Γκουάς σε χαρτί, 15,3 x 23,5 εκ.
Manon
Gouache on paper, 15.3 x 23.5 cm

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ

•

PAINTING AND DRAWINGS

Πορτρέτο κοριτσιού με επίσημο φόρεμα, Mademoiselle Charton
Λάδι σε καμβά, 195 x 130 εκ.

Portrait of a young girl in formal dress, Mademoiselle Charton
Oil on canvas, 195 x 130 cm

σ. / p. 58-59

Μορφές σε δάσος, παραβάν με τέσσερα φύλλα
Λάδι και γκουάς σε χαρτί επικολλημένο σε ύφασμα, 171 x 210 εκ.
Προέλευση: Ίδρυμα Ζαν και Ζαν-Πιερ Ζιρωντού

Figures in a forest, four-panel screen
Oil and gouache on paper mounted on fabric, 171 x 210 cm
Provenance: Fondation Jean et Jean-Pierre Giroudoux

Στο ξενοδοχείο Ριτζ, το μεγάλο *salon de thé*
Λάδι σε καμβά, 38 x 46 εκ.
Προέλευση: Ίδρυμα Ζαν και Ζαν-Πιερ Ζιρωντού
At the Ritz, the grand tea salon
Oil on canvas, 38 x 46 cm
Provenance: Fondation Jean et Jean-Pierre Giroudoux

Φύλακας άγγελος (ημιτελής)
Γκούας σε χαρτί, 16 x 13 εκ.

Guardian angel (unfinished)
Gouache on paper, 16 x 13 cm

Κορίτσι με λουλούδια
Λάδι σε κόντρα πλακέ, 35 x 27 εκ.
Προέλευση: Συλλογή Ανδρέα Βουτσινά

Girl with flowers
Oil on plywood, 35 x 27 cm
Provenance: Andreas Voutsinas Collection

Η Κυβέλη κοιμάται
Σχέδιο με μολύβι
24 x 31,8 εκ.

Sleeping Cybele
Drawing on paper
24 x 31.8 cm

Η Κυβέλη με τουτού. Rue Saint Charles, 1971
Λάδι σε καμβά, 39 x 48 εκ.

Προέλευση: Συλλογή Ελισάβετ Φλέγκα

Cybele in a tutu. Rue Saint Charles, 1971
Oil on canvas, 39 x 48 cm

Provenance: Elisabeth Flengas Collection

Ο Γιάννης Τσαρούχης στον κήπο του σπιτιού του
στο Μέρυ με άμφια επισκόπου και μίτρα, 1971
Γκουάς σε χαρτί, 23 x 31,2 εκ.
Προέλευση: Συλλογή Γιώργου Τουρκοβασίλη
*Yannis Tsarouchis in his garden in Méru,
with a bishop's robes and mitre, 1971*
Gouache on paper, 23 x 31.2 cm
Provenance: Yorgos Tourkovassilis Collection

Φύλλο εργασίας, τρεις μορφές
Γκουάς σε χαρτί, 46,5 x 61,8 εκ.
Προέλευση: Συλλογή Ελισάβετ Φλέγκα

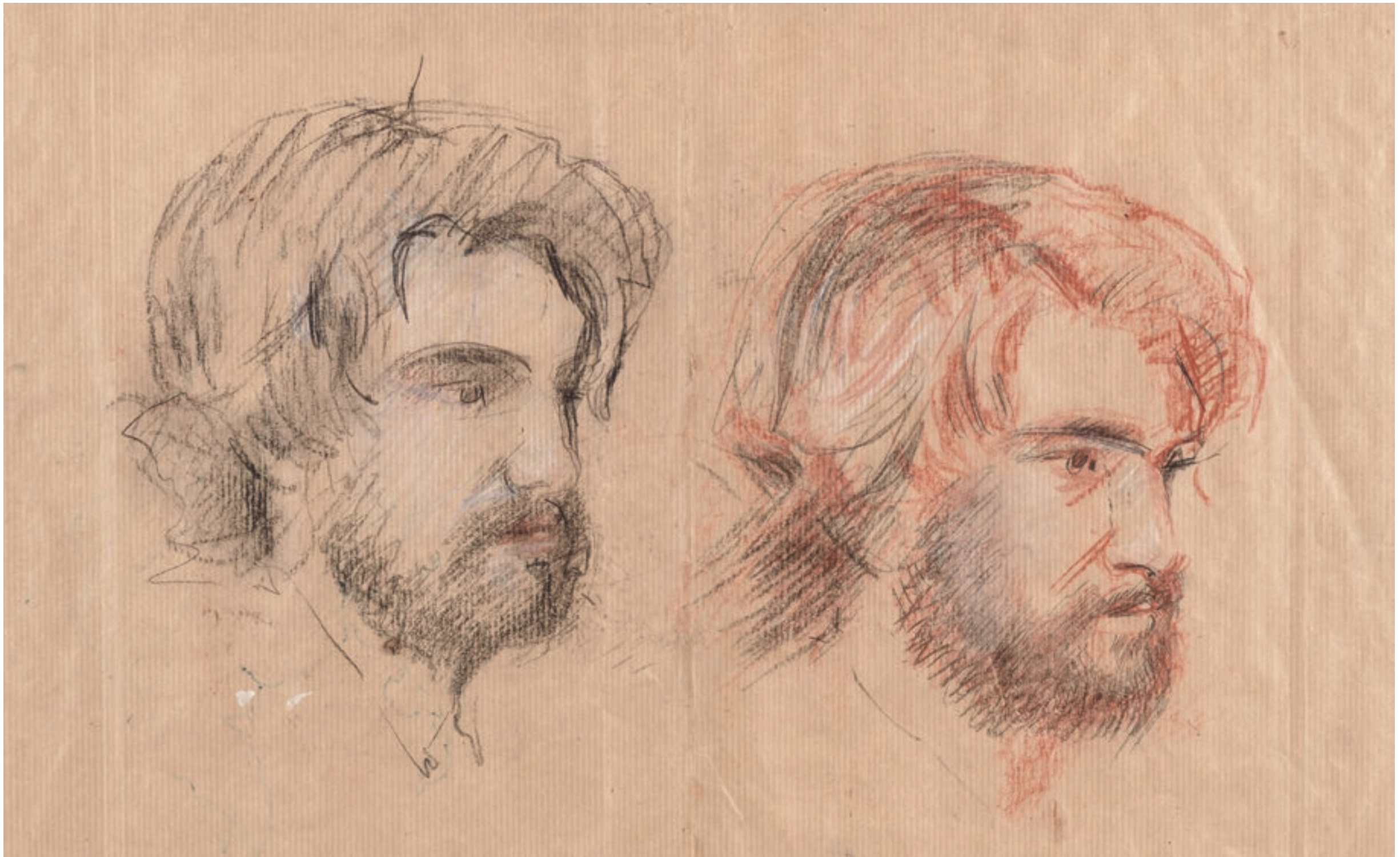
Worksheet, three figures
Gouache on paper, 46.5 x 61.8 cm
Provenance: Elisabeth Flengas Collection

Κάρλος
Μολύβι σε χαρτί, 18 x 14 εκ.
Carlos
Pencil on paper, 18 x 14 cm

Κάρλος, 1972
Λάδι σε χαρτί, 27 x 22,7 εκ.
Carlos, 1972
Oil on paper, 27 x 22.7 cm

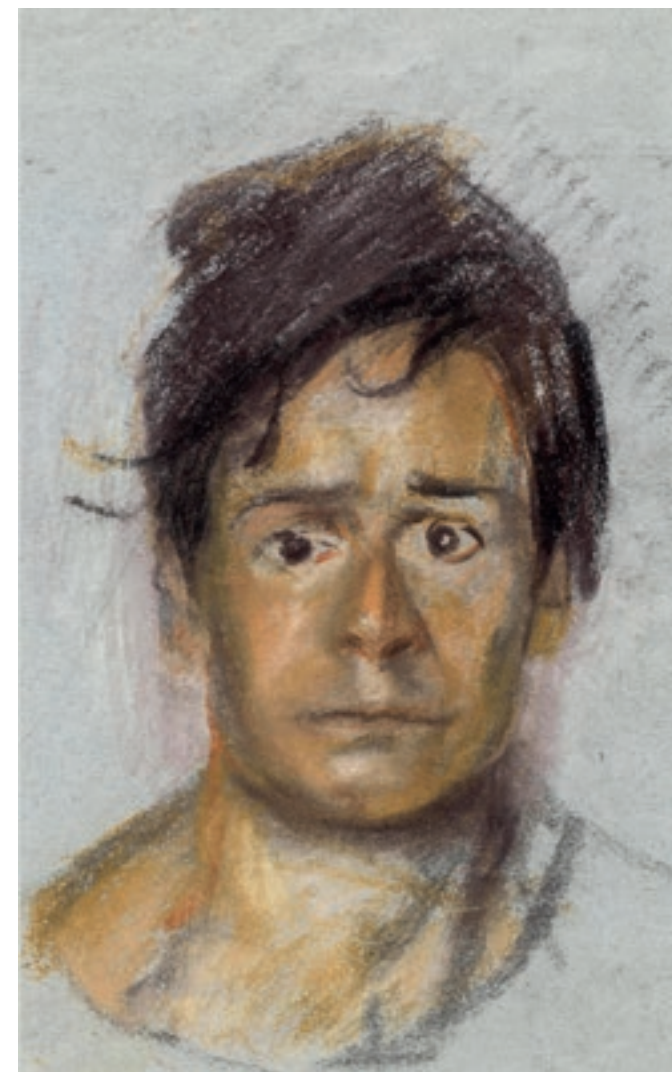

The gardener, double portrait
Drawing with charcoal and sanguine, 48 x 31 cm

Ο κηπουρός, διπλό πορτρέτο
Σχέδιο με κάρβουνο και σανγκίνα, 48 x 31 εκ.

Παρισινός δρόμος
Γκουάς σε χαρτί, 22 x 14,7 εκ.
Προέλευση: Συλλογή Διονύση Φωτόπουλου
Parisian street
Gouache on paper, 22 x 14.7 cm
Provenance: Dionyssis Fotopoulos Collection

Χριστίνα Τσίγκου
Γκουάς σε χαρτί, 26,4 x 15,7 εκ.
Christina Tsingou
Gouache on paper, 26.4 x 15.7 cm

Μαρίνα Αθανασίου
Μολύβι σε χαρτί, 17,5 x 12 εκ.
Marina Athanasiou
Pencil on paper, 17.5 x 12 cm

Μαρίνα Αθανασίου
Μολύβι σε χαρτί, 37,6 x 29,5 εκ.
Marina Athanasiou
Pencil on paper, 37.6 x 29.5 cm

Γιάννης Τσαρούχης και γυναικεία μορφή
Μολύβι σε χαρτί, 21 x 14,7 εκ.
Yannis Tsarouchis and a female figure
Pencil on paper, 21 x 14.7 cm

Ο ηθοποιός Γιώργος Ορφανός
Γκουάς σε χαρτί, 17,5 x 13 εκ.
The actor Yorgos Orfanos
Gouache on paper, 17.5 x 13 cm

Χλόη Ομπολένσκι
Μολύβι σε χαρτί, 19,5 x 13,2 εκ.
Chloé Obolensky
Pencil on paper, 19.5 x 13.2 cm

Happy New Year 1977
Γκουάς και χρυσόσκονη σε χαρτί, 21,3 x 29 εκ.
Προέλευση: Συλλογή Ανδρέα Βουτσινά

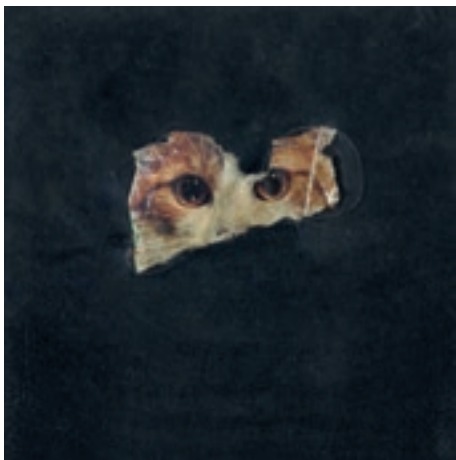
Happy New Year 1977
Gouache and glitter on paper, 21.3 x 29 cm
Provenance: Andreas Voutsinas Collection

Ιππότης με άλογο (verso)
 Μολύβι και γκουάς σε χαρτί, 24,5 x 17,5
Knight with a horse (verso)
 Pencil and gouache on paper, 24.5 x 17.5

Τρεις γάτες (recto)
 Γκουάς σε χαρτί, 24,6 x 37,8 εκ.
 Προέλευση: Συλλογή Διονύση Φωτόπουλου
Three cats (recto)
 Gouache on paper, 24.6 x 37.8 cm
 Provenance: Dionyssis Fotopoulos Collection

Χαλκομανία με γάτα στην εξώπορτα του σπιτιού της Ντε Νόμπιλι·
αγαπούσε πολύ τις χαλκομανίες και μελετούσε την τεχνική τους

Ulysse, Grisou και Pauline
Μολύβι και γκουάς σε χαρτί, 16,3 x 12,5 εκ.
Προέλευση: Συλλογή Ανδρέα Βουτσινά

Scrap with a cat on De Nobili's front door;
she loved very much Victorian scraps (chromolitographs)
and studied their technique

Ulysse, Grisou and Pauline
Pencil and gouache on paper, 16.3 x 12.5 cm
Provenance: Andreas Voutsinas Collection

Navá / Nana, 1973 (verso)

Navá, 1973 (recto)
Μολύβι και γκουάς σε χαρτί, 13 x 17 εκ.
Προέλευση: Συλλογή Ζαν-Μαρί Σιμόν

Nana, 1973
Pencil and gouache on paper, 13 x 17 cm
Provenance: Jean-Marie Simon Collection

Νανά μητέρα και Νανά κόρη, 1973
 Μολύβι σε χαρτί, 9 x 12,5 cm
Nana mother and Nana daughter, 1973
 Pencil on paper, 9 x 12.5 cm

Σπουδή γάτας και μορφών
 Μολύβι και γκουάς σε χαρτί, 13,6 x 17,6 εκ.
Study of a cat and figures
 Pencil and gouache on paper, 13.6 x 17.6 cm

Σπονδή γάτας και μορφών
Μολύβι και γκουάς σε χαρτί, 13,6 x 17,6 εκ.
Study of a cat and figures
Pencil and gouache on paper, 13.6 x 17.6 cm

Servitude humaine, 1947
Μακέτα για τη γαλλική μετάφραση του μυθιστορήματος
του Σώμερσετ Μωμ, *Ανθρώπινη δουλεία*
Γκουάς σε χαρτί με τυπωμένα μοτίβα, 22,7 x 30,7 εκ.
Servitude humaine, 1947
Cover mockup for the French translation of Somerset Maugham's novel
Of human bondage
Gouache on paper with printed patterns, 22.7 x 30.7 cm

Περιοδικό *Vogue*, γαλλική έκδοση, Νοέμβριος 1946
Εξώφυλλο: Λίλα Ντε Νόμπιλι

Η De Nobili υπογράφει συμβόλαιο με τη γαλλική έκδοση της *Vogue* τον Αύγουστο του 1946 για την εικονογράφηση κολεξιόν μεγάλων οίκων μόδας και εξωφύλλων του περιοδικού

Vogue Magazine, French edition, November 1946
Cover: Lila De Nobili

De Nobili signs a contract with the French edition of *Vogue* in August 1946 to illustrate the collections of major fashion houses and the magazine's covers

Βραδινή τουαλέτα
Ακουαρέλα και γκουάς σε χαρτί, 26,4 x 20 εκ.
Evening gown
Watercolor on paper, 26.4 x 20 cm

Περιοδικό *Vogue*, γαλλική έκδοση, Απρίλιος 1949
Εξώφυλλο: Λίλα Ντε Νόμπιλι

Vogue Magazine, French edition, April 1949
Cover: Lila De Nobili

Βραδινή τουαλέτα
Ακουαρέλα και γκουάς σε χαρτί, 24,7 x 18,8 εκ.

Evening gown
Watercolor on paper, 24.7 x 18.8 cm

Κυβέλη
Σχέδιο με μολύβι, 29,2 x 21 εκ.
Cybele
Drawing on paper, 29.2 x 21 cm

Κυβέλη
Σχέδιο με μολύβι, 29,5 x 21 εκ.
Cybele
Drawing on paper, 29.5 x 21 cm

Γυναίκα ζωγραφίζει
Μολύβι και γκουάς σε χαρτί
20 x 11,4 εκ.
A woman is painting
Pencil and gouache on paper
20 x 11.4 cm

Μορφές
Μολύβι και γκουάς σε χαρτί
20 x 11,4 εκ.
Figures
Pencil and gouache on paper
20 x 11.4 cm

Νέος
Μολύβι σε χαρτί, 16,6 x 10,5
Young man
Pencil on paper, 16.6 x 10.5

Κουλουριαστή γάτα
Κάρβουνο σε χαρτί, 9 x 12,5 εκ.
Curled-up cat
Charcoal on paper, 9 x 12.5 cm

Γιάννης Τσαρούχης και Γιώργος Ορφανός
Μαρκαδόρος σε χαρτί, 30,2 x 39 εκ.
Yannis Tsarouchis and Yorgos Orfanos
Marker on paper, 30.2 x 39 cm

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η Lila De Nobili –ζωγράφος, σκηνογράφος και ενδυματολόγος– γεννήθηκε στο Λουγκάνο της Ελβετίας στις 3/9/1916 στο σταυροδρόμι δύο κόσμων: ο πατέρας της μαρκήσιος Prospero De Nobili, πολιτικός και επιχειρηματίας, απόγονος μιας παλιάς οικογένειας ευγενών από τη La Spezia και η μητέρα της Dola Vertès, χορεύτρια, Εβραία από την Ουγγαρία, αδελφή του γνωστού ζωγράφου και σκηνογράφου Marcel Vertès, πρώτου δασκάλου της, με τον οποίο μοιράστηκαν την καλλιτεχνική φλέβα, τη σχεδιαστική άνεση, αλλά και το ανατρεπτικό χιούμορ. Παιδική ηλικία σε κοσμοπολίτικα περιβάλλοντα στη Νίκαια και τη Ρώμη, το Παρίσι και τη Βουδαπέστη, τη Νέα Υόρκη και τη Βενετία.

Παρακολούθησε μαθήματα ζωγραφικής στο Παρίσι, στην Académie Julian και την Académie Ranson, κι έπειτα στη Ρώμη, στην Accademia di Belle Arti, στο εργαστήριο του Ferruccio Ferrazzi, όπου έλαβε το δίπλωμά της το 1939. Στο Παρίσι εγκαταστάθηκε μόνιμα το 1945, μένοντας ως το τέλος στο Σαιν Ζερμαίν, κοντά στο Λούβρο, στη Σχολή Καλών Τεχνών, στο Musée des Arts Décoratifs. Ξεκίνησε ως ζωγράφος, και το 1946 ως εικονογράφος δημιουργιών μεγάλων οίκων μόδας για τη γαλλική *Vogue*. Η μοναδική της έκθεση ζωγραφικής ήταν το 1951 στη Galerie Heyrène.

Στον κόσμο της τέχνης την καλωσόρισαν ο σπουδαίος σκηνογράφος του Μεσοπολέμου Christian Bérard και ο Jean Cocteau. Πολύ σύντομα άρχισε να εργάζεται για τις σημαντικότερες παρισινές σκηνές. Στο θέατρο την εισήγαγε ο σκηνοθέτης Raymond Rouleau το 1947. Σε δικές του παραστάσεις φανερώθηκε η ιδιοφυία της, δημιουργώντας σκηνικά και κουστούμια για την Εντίθ Πιαφ, την Ώντρεϋ Χέμπορν, την Ίνγκριντ Μπέργκμαν, την Αρλετύ, τη Σιμόν Σινιόρέ.

Με τον Λουκίνο Βισκόντι συνεργάστηκαν σε τέσσερις παραγωγές. Το 1955 έκανε τα σκηνικά και τα κουστούμια σε μια παράσταση που άλλαξε για πάντα τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε την όπερα: την ελεγειακή *Τραβιάτα* για τη Σκάλα του Μιλάνου με τη Μαρία Κάλλας και αρχιμουσικό τον Carlo Maria

Σκηνοθέτες με τους οποίους συνεργάστηκε: Ρεϋμόν Ρουλώ, Πήτερ Χωλ, Λουκίνο Βισκόντι, Φράνκο Τζεφιρέλλι.

Με τον Ρουλώ στην Comédie-Française το 1960

Με τον Πήτερ Χωλ (δεξιά) και τον Raymond Leppard, διεθυντή ορχήστρας και συνθέτη, το 1957

The directors with whom she collaborated: Raymond Rouleau, Peter Hall, Luchino Visconti, Franco Zeffirelli

With Rouleau at Comédie-Française in 1960

With Peter Hall (on the right) and Raymond Leppard, composer and orchestra conductor, in 1957

Giulini. Το 1973, ενώ είχε εγκαταλείψει τη σκηνογραφία για τη ζωγραφική, για χάρη του Βισκόντι δέχτηκε να συμμετέχει στο ανέβασμα της *Μανόν Λεσκώ* για το Φεστιβάλ του Σπολέτο, ύστατη οπερατική σκηνοθεσία του παλαιού φίλου.

Και τις δύο φορές που έπαιξε στο θέατρο η Εντίθ Πιαφ, το 1951 (*La P'tite Lili*) και το 1953 (*Le bel indifférent*), ήταν με σκηνικά και κουστούμια της Ντε Νόμπιλι. Στη Μεγάλη Βρετανία συνεργάστηκε κυρίως με τον Πήτερ Χωλ, σε τέσσερα έργα του Σαίξπηρ στο σημερινό Royal Shakespeare Company στο Στράτφορντ (1957-1961), αλλά και με τη Margot Fonteyn και τον Frederick Ashton στο Κόβεντ Γκάρντεν, τον Laurence Olivier στο National Theatre, τον John Gielgud, τον Charles Laughton, τη Vanessa Redgrave. Με τον Gian Carlo Menotti στο Σπολέτο. Με τον Franco Zeffirelli σε παραστάσεις όπερας και στην ωραιότερη ίσως *Αΐντα*, το 1963 στη Σκάλα.

Το όνομά της συνδέθηκε με δημιουργίες θεατρικές, οπερατικές και κινηματογραφικές, που, καθεμιά με τον τρόπο της, σημάδεψε την ιστορία του πολιτισμού της μεταπολεμικής Ευρώπης. Όμως σ' ένα περιβάλλον διάσπησης προσωπικοτήτων επέλεξε να ζήσει διακριτικά, τόσο στην προσωπική της ζωή όσο και στην τέχνη της, παραμένοντας σύμβολο υψηλής καλλιτεχνικής δημιουργικότητας. Σταμάτησε να εργάζεται για τη σκηνή το 1968, λίγο μετά τα πενήντα της χρόνια, και αποσύρθηκε στο μικρό της ενδιαίτημα, σπίτι και εργαστήριο. Ξεκίνησε από την αρχή τις σπουδές στη ζωγραφική. Την ίδια χρονιά, μαζί με τον Γιάννη Τσαρούχη δημιούργησαν μια ιδιωτική σχολή ζωγραφικής, χωρίς όμως δίδακτρα, που την ονόμασαν Accademia, και που τρεις φορές την εβδομάδα μπορούσε να πάει κανείς να ζωγραφίσει. Η λεπτή, γρήγορη, τέλεια πινελιά της, με πολλές διαστρωματώσεις, μάγεψε γενιές καλλιτεχνών, ανάμεσά τους τον Bob Wilson και τον David Hockney, που φιλοτέχνησε δύο της πορτρέτα.

Ζωγράφιζε καθημερινά ως το τέλος, δεν μιλούσε για το παρελθόν, της άρεσε να διδάσκει σχέδιο σε παιδιά, αποκτώντας ξανά δεσμούς με την παιδική ηλικία, από την οποία δεν ξεμάκρυνε ποτέ. Έφυγε στα 85 της χρόνια, στις 19/2/2002, αφήνοντας λίγες λέξεις: «Όχι νεκρολογίες ούτε λουλούδια».

Η Ντε Νόμπιλι με τον Τζεφφινρέλλι στο Covent Garden το 1960
Ο Βισκόντι με την Κάλλας στις πρόβες της *Τραβιάτας* το 1955

De Nobili and Zeffirelli at Covent Garden in 1960
Visconti and Callas during the rehearsals of *La Traviata* in 1955

BIOGRAPHICAL NOTE

Lila De Nobili –painter, stage and costume designer– was born in Lugano, Switzerland, on September 3, 1916, at the interface of two worlds: her father Marquis Prospero de Nobili, politician and entrepreneur, descendant of an old aristocratic family from La Spezia, and her mother Dola Vertès, dancer, Hungarian Jewess, sister of the renowned painter and stage designer Marcel Vertès, who became her first mentor. Her cosmopolitan childhood was lived in Nice and Rome, Paris and Budapest, New York and Venice.

De Nobili studied painting in Paris, at the Académie Julian and the Académie Ranson, and then in Rome, with Ferruccio Ferrazzi at the Accademia di Belle Arti, where she obtained her diploma in 1939. She made Paris her permanent home in 1945, residing until the end in Saint-Germain, close to the Louvre, the School of Fine Arts, the Musée des Arts Décoratifs. She began as a painter and later, in 1946, emerged as an illustrator of the creations of prestigious fashion houses for the French *Vogue*. Her sole painting exhibition took place in 1951, at Galerie Heyrène.

She was welcomed into the art world by Jean Cocteau and the acclaimed set designer of the interwar period, Christian Bérard, and was very soon working for the most illustrious Parisian stages. Director Raymond Rouleau brought her into the theatre in 1947, and it was in his productions that her brilliance came to light as she created sets and costumes for Édith Piaf, Audrey Hepburn, Ingrid Bergman, Arletty, and Simone Signoret.

She collaborated with Luchino Visconti in four productions. In 1955, she created the stage designs and costumes for a production that forever changed our perception of opera: the elegiac *Traviata* for the Scala in Milan with Maria Callas and conductor Carlo Maria Giulini. In 1973, having given up stage design in favour of painting, she agreed –as a favour to Visconti– to take part in his production of *Manon Lescaut* for the Spoleto Festival, the last opera her old friend would direct.

For both of Édith Piaf’s theatre appearances, in 1951 (*La P’tite Lili*) and 1953 (*Le bel indifférent*), the production featured sets and costumes by De Nobili. In Great Britain, she worked chiefly with Peter Hall, in four Shakespeare plays with today’s Royal Shakespeare Company in Stratford (1957-1961), but also with Margot Fonteyn and Frederick Ashton at Covent Garden, with Laurence Olivier in the National Theatre, with John Gielgud, Charles Laughton, Vanessa Redgrave. With Gian Carlo Menotti in Spoleto. With Franco Zeffirelli in opera productions, among them what was perhaps the most beautiful *Aida* ever staged, in 1963 at La Scala.

Her name is associated with theatrical, operatic, and cinematic creations that, each in its own way, marked the cultural history of post-war Europe. Nonetheless, in a society of celebrities she chose to stay out of the limelight, in both her personal and her professional life, remaining a symbol of high artistic creativity. She stopped working on stage design in 1968, retiring to her modest abode beneath the rooftops of Paris and resuming her studies in painting. In that same year she and Yannis Tsarouchis created a private, tuition-free painting school, which they named Accademia, where one could go and paint three times a week. Her quick, delicate, impeccable brushwork, heavily layered, has mesmerized generations of artists, among them David Hockney, who painted two portraits of her, and Bob Wilson.

She painted daily until the end, did not speak of bygone days, and enjoyed giving drawing lessons to children, thus reconnecting with the childhood she had never truly let go. Lila De Nobili died on February 19, 2002, at the age of 85, leaving behind these few words: “No obituaries, no flowers”.

σ. / p. 108-109

Μία από τις πύλες των Θηβών, Β΄ Σκηνή, Πράξη II
Τζουζέππε Βέρντι, Αίγνα. Σκηνοθεσία Φράνκο Τζεφινρέλλι, Σκάλα του Μιλάνου 1963

One of the entrances to the city of Thebes, Act II, Scene II
Giuseppe Verdi, *Aida*. Direction Franco Zeffirelli, Teatro alla Scala 1963

σ. / p. 110-111

Τζουζέππε Βέρντι, Ριγκολέττο. Σκηνοθεσία Φράνκο Τζεφινρέλλι, Royal Opera House, Λονδίνο 1964
Giuseppe Verdi, *Rigoletto*. Direction Franco Zeffirelli, Royal Opera House, London 1964

σ. / p. 112

Σε εργαστήριο στην οδό Rue des Boulets
βάφοντας υφάσματα για το θέατρο, 1974

In a laboratory on the Rue des Boulets
painting the fabrics for the theatre, 1974

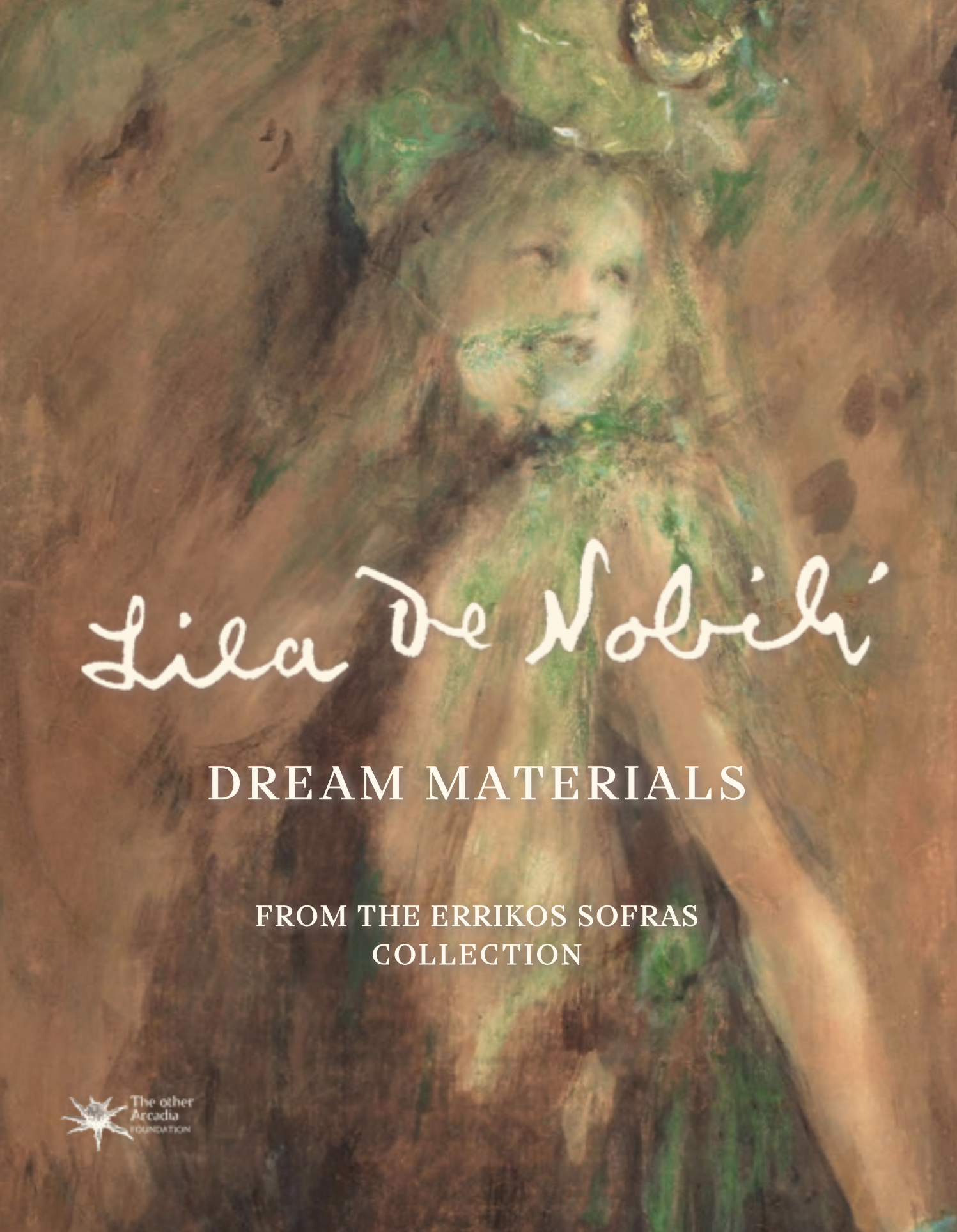

Στη Βενετία, 1970
In Venice, 1970

Lila De Nobili

DREAM MATERIALS

FROM THE ERRIKOS SOFRAS
COLLECTION